

วิธีการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามหัวข้อต่างๆ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ด้านประชากร ประชากรที่ศึกษา คือผู้อาศัยอยู่ในอำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา โดยผู้วิจัยพิจารณาเลือกสุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified Random Sampling) เพื่อให้เหมาะสมกับงานวิจัยคือ จะเลือกตัวอย่างโดยเฉพาะกรณี que คิดว่า สามารถเป็นตัวแทนของชุมชน และขององค์การบริหารส่วนตำบลได้ สำหรับชุมชนนั้น จะเลือกกลุ่มตัวอย่างที่จัดเป็นกลุ่มบุคคลที่มีส่วนการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน

- ผู้ใหญ่บ้าน , สมาชิก อบต.ในหมู่บ้าน
- กรรมการหมู่บ้าน
- ผู้แทนกลุ่มอาชีพทุกกลุ่ม
- ผู้แทนกลุ่มเกษตรกร / เกษตรกรก้าวหน้า
- ปราชญ์หมู่บ้าน
- ผู้แทนกลุ่มแม่บ้าน
- พระที่ชาวบ้านศรัทธา
- ครูโรงเรียน
- อสม.
- อาสาสมัครประชาสงเคราะห์
- สมาชิก อปพร.
- ผู้แทนธุรกิจเอกชนที่อยู่ในหมู่บ้าน
- องค์การพัฒนาเอกชน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่สมาชิกในองค์การบริหารส่วนตำบลในท้องที่อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยาในปีงบประมาณ 2543 จำนวน 105 คน และผู้นำชุมชนจำนวน 105 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) รวม 210 คน

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนองค์การบริหารส่วนตำบล และจำนวนกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย

ลำดับที่	ชื่อตำบล	จำนวนหมู่บ้าน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง		รวม	หมายเหตุ
			สมาชิกสภาอบต.	ผู้นำชุมชน		
1.	แม่กา	17	34	-		
2.	แม่ณาเรือ	17	34	35	69	กลุ่มตัวอย่าง
3.	แม่ปืม	16	32	-		
4.	บ้านต๋อม	16	32	-		
5.	บ้านต้า	13	26	-	56	กลุ่มตัวอย่าง
6.	จำป่าหวาย	13	26	-		
7.	ท่าวังทอง	13	26	-		
8.	แม่ใส	11	22	25	47	กลุ่มตัวอย่าง
9.	ท่าจำปี	11	20	-		
10.	บ้านตุน	11	29	-		
11.	บ้านใหม่	9	23	20	43	กลุ่มตัวอย่าง
12.	บ้านสา	9	24	-		
13.	สันป่าม่วง	8	22	-		
รวม	2+58+11+13		105	105	210	

ที่มา : ที่ทำการปกครองอำเภอเมืองพะเยา ปีงบประมาณ 2543

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ในการสอบถามทัศนคติของสมาชิกในองค์การบริหารส่วนตำบล และตัวแทนชุมชน เกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวังของชุมชน และบทบาทที่ปฏิบัติจริง ในการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน ในท้องที่อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวัง และบทบาทที่ปฏิบัติจริง ในการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้านได้แก่

- 2.1 การจัดการพื้นที่สีเขียว
- 2.2 การวางระเบียบผังเมือง
- 2.3 การกำจัดของเสีย และสารบริโภค

แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่เป็นเครื่องมือเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีการของลิเคิร์ต (Likert's Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยมีค่าคะแนน ดังนี้

มากที่สุด	=	5 หมายถึง บทบาทที่คาดหวัง และบทบาทที่ปฏิบัติจริง อยู่ในระดับมากที่สุด
มาก	=	4 หมายถึง บทบาทที่คาดหวัง และบทบาทที่ปฏิบัติจริง อยู่ในระดับมาก
ปานกลาง	=	3 หมายถึง บทบาทที่คาดหวัง และบทบาทที่ปฏิบัติจริง อยู่ในระดับปานกลาง
น้อย	=	2 หมายถึง บทบาทที่คาดหวัง และบทบาทที่ปฏิบัติจริง อยู่ในระดับน้อย
น้อยที่สุด	=	1 หมายถึง บทบาทที่คาดหวัง และบทบาทที่ปฏิบัติจริง

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Opened End Form) สอบถามเกี่ยวกับปัญหา - อุปสรรค ในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน จำนวน

1. ท่านคิดว่าปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบล ไม่สามารถแก้ไขปัญหาลี้ภัยสิ่งแวดล้อมชุมชนในทุกด้านได้อย่างเต็มที่
2. การส่งเสริมกิจกรรมสิ่งแวดล้อมชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบล กับผู้นำชุมชน ท่านคิดว่ามีปัญหาด้านใด
3. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนประสบปัญหา อุปสรรคในด้านใดบ้าง
4. แผนงานและโครงการในการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบล มักจะเป็นสิ่งที่ไม่ค่อยมีความสำคัญ เพราะ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร หนังสือ และแนวคิดต่างๆ รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปกครอง ท้องถิ่น และการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน ฯลฯ เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปกำหนดเป็นกรอบประเด็นของการสร้างเครื่องมือ
2. นำกรอบประเด็นของบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจปรับปรุงแก้ไข
3. นำกรอบประเด็นหลักของบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน ส่งไปยังผู้เกี่ยวข้อง และผู้ทรงคุณวุฒิขอแนะนำเพิ่มเติมตรวจสอบความเนื้อหา จำนวน 10 ท่าน คือ
 - 3.1 นายสมศักดิ์ เหมทานนท์ นายอำเภอเมืองพะเยา
 - 3.2 นายอดุลย์ ฮวกนิจ จำจังหวัดพะเยา ที่ทำการปกครองจังหวัดพะเยา (ฝ่ายปกครอง)
 - 3.3 นายสุเทพ เตียวตระกูล ผู้ตรวจการส่วนท้องถิ่น ที่ทำการปกครองจังหวัดพะเยา (ฝ่ายท้องถิ่น)
 - 3.4 นายมงคล บุญเรือง นายกเทศบาลเมืองพะเยา
 - 3.5 นายสมเกียรติ อังคณา ปลัดเทศบาลเมืองพะเยา
 สำนักงานเทศบาลเมืองพะเยา
 - 3.6 นายไพรัช ต้นบรรจง นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพะเยา
 - 3.7 นายสุติ พลเปี่ยม ผังเมืองจังหวัดพะเยา

3.8 นายจรัญ กาญจนปัญญานนท์ ปลัดอำเภอเมืองพะเยาที่
ว่าการอำเภอเมืองพะเยา

3.9 นายศรัทธ อินทร์เทพ พัฒนาการอำเภอเมืองพะเยา

3.10 นายทินกร สิงห์ประเสริฐ เกษตรอำเภอเมืองพะเยา

4. สร้างเครื่องมือ เก็บข้อมูลตามกรอบที่กำหนดไว้ แล้วนำเสนออาจารย์ที่
ปรึกษา ตรวจสอบปรับปรุง แก้ไข ขอคำแนะนำเพิ่มเติม และตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์

5. จัดทำเครื่องมือ เก็บข้อมูล โดยจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์
เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลกระทำโดยการสัมภาษณ์ตัวต่อตัวและใช้แบบสอบถาม
ให้ตอบคำถามเป็นผู้กรอกข้อมูลในแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยมีผู้ช่วยหรือผู้ช่วยเหลือ เป็นผู้
คอยแนะนำผลปรากฏว่าได้รับการตอบกลับคืนจำนวน 210 ราย เป็นสมาชิกสภาองค์การ
บริหารส่วนตำบล 105 ราย และผู้แทนชุมชน 105 ราย

ขอความอนุเคราะห์ ในการตอบแบบสอบถามจากบัณฑิตศึกษาศาน
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ไปยัง นายอำเภอเมืองพะเยา และประธานกรรมการบริหารองค์การ
บริหาร ส่วนตำบล เพื่อขอความร่วมมือ ในการรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการทางสถิติ
ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ค่าร้อยละ
2. ค่าตัวกลางเลขคณิต (\bar{x})
3. ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
4. ค่า t - test

โดยมีขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ ของแบบสอบถามทุกฉบับที่ได้รับคืน
2. นำข้อมูลจากแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

2.1 เกี่ยวกับสถานการณ์ในตอนต้นที่ 1 ทำการวิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบ ตารางประกอบ

2.2 เกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวัง และบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนทำการวิเคราะห์โดยหาค่าตัวกลางเลขคณิต (\bar{x}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบ โดยกำหนดเกณฑ์การวิเคราะห์ ดังนี้

ค่าตัวกลางเลขคณิต (\bar{x}) 3.68 – 5.00 หมายถึง ความคาดหวังหรือ การปฏิบัติจริง อยู่ในระดับมาก

ค่าตัวกลางเลขคณิต (\bar{x}) 2.34 – 2.67 หมายถึง ความคาดหวัง หรือการปฏิบัติจริง อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าตัวกลางเลขคณิต (\bar{x}) 2.34 – 2.67 หมายถึง ความคาดหวังหรือการปฏิบัติจริง อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าตัวกลางเลขคณิต (\bar{x}) 1.00 – 2.33 หมายถึง ความคาดหวังหรือการปฏิบัติจริง อยู่ในระดับน้อย

ข้อมูลที่ได้มาจะถูกนำมาจัดทำระเบียบหรือจัดกลุ่มข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม และสร้างคู่มือลกรหัส (Code Book) จากนั้นนำข้อมูลที่ลกรหัสเสร็จเรียบร้อยแล้วนำไปบันทึก และประมวลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรม SPSS (Statistic Package for the Social Sciences)

ตอนที่ 3 ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน

1. ท่านคิดว่าปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลไม่สามารถ แก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชนในทุกด้านได้อย่างเต็มที่
2. การส่งเสริมกิจกรรมสิ่งแวดล้อมชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลกับผู้นำชุมชน ท่านคิดว่ามีปัญหาด้านใด

3. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนประสบปัญหา อุปสรรคในด้านใดบ้าง

4. แผนงานและโครงการในการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล มักจะเป็นสิ่งที่ไม่ค่อยมีความสำคัญ เพราะ

ข้อจำกัดในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ และคุณภาพที่มุ่งเน้นการปฏิบัติเป็นหลัก และเป็นงานสนามที่ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือการที่มีกลุ่มตัวอย่าง เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้แทนชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนของทั้ง 4 ตำบล ได้แก่ ตำบลแม่นาเรื่อ ตำบลบ้านต้า ตำบลแม่ใส และตำบลบ้านใหม่ ทำให้มีข้อจำกัดด้านเวลามาก ประกอบกับแบบสอบถาม มีบางข้อ เป็นคำถามปลายเปิด ทั้งนี้เพื่อเปิดรับความเห็นหลากหลายจากผู้มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน แต่อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาจากองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้แทนชุมชนในท้องที่อำเภอเมืองพะเยา เพียงอำเภอเดียว เท่านั้น